

ÜHINEMINE

Isamaaliidu ja Res Publica ühinemise idee on saanud nüüd mõned nädalad inimeste peades ja südames laagerduda. Suuremast šokist on üle saadud ja sisuline töö käib.

Erakondade esimeeste ja juhatuste ettepanek erakonna liikmetele on saanud palju vastukaja. Isamaaliitlased on saanud tunda tuge ja tunnustust neiltki, kes muidu oma poliitilisi vaateid ei avalda. Valdavalt on tagasiside ühinemisele olnud positiivne, kui ainult sellest nime asjast üle saaks.

Täna võib öelda, et edukalt kulgevat lapseootust ei tohi vanemate nimevaidluse pärast enam vägivaldselt katkestada. Ühiskonnas on selge vajadus ühe suure, rahvuslikke ja konservatiivseid põhimõtteid kandva poliitilise jõu järele. Selle suurim kinnitus on Reformierakonna paaniline katse alustada läbirääkimisi Isamaaliidu ja Res Publicaga ühise nn paremerakondade valitsuse tegemiseks - põhjuseks hirm kaduda liberaalidest äärelõikajate perre. Oma näo on nad Savisaarele juba kaotanud ja püüavad nüüd salakavalalt seda uuesti leida. Las koerad hauguvad, karavan läheb edasi.

Konservatism – Hoolivus – Säätlikkus

JAAN MIHKEL UUSTALU
Isamaaliidu liige

Ühiskonna areng ei toimu mitte pidevalt ega ühtlases tempos, vaid hüppeliselt. Eesti ajalugu tunneb aegu, mil liigutakse kiiresti edasi, ja neidki, mil liigutakse kiiresti tagasi. On ka olnud perioode, mil aeg tammub kohapeal. Kuulsam neist sai sellest isegi oma nime — stagnaageg.

Praegu oleme taas seisus, kus ühiskonna areng aeglustub. Suurim vahe stagnaajaga on ehk, et siis marsiti ühel kohal koos majanduslangusega, praegu aga ühes majandustõusuga, mis jätab eksliku mulje, et ühiskond areneb.

Stagnatsiooni põhjusi on mitmesuguseid. Üks tavalisemaid on päevapoliitilise tegevuse erinevus ühiskonnale omasest maailmavaatest, ühiskonna paradigmat. Tänapäeva Eesti ühiskonnas on näha, kuidas konservatiivse paradigmat ühiskond ei suuda areneda liberaalse võimu all.

Eesti on konservatiivide nägu

Tahame seda või mitte, kuid Eesti on vaieldamatult konservatiivse paradigmat ühiskond. Taasiseseisvunud vabariigi esimesel perioodil juhtisid riiki rahvuskonservatiivid ja majanduskonservatiivid sõbralikus koostöös. Esimene grupp nägi väärtust järjepideva Eesti Vabariigi loomises ja riigis kui Eesti rahva kodus, teine pidas tähtsaks säästliku majanduspoliitika rakendamist. Iseseisva Eesti taasloomine imeväikeste ressurssidega ja ilma suurema riigivõla tekketa on ime.

Tänapäeva Eestit iseloomustava joone on andnud hulk peamiselt konservatiivide juhitud valitsuste saavutusi. Pean siin silmas Vähi I, Laari I, Tarandi ja Laari II valitsusaega. Need valitsused andsid suund, millest tähtsamad on stabiilne kroon, kiire erastamisprotsess, okupatsiooni poolt röövitud varade tagastamine, rõhuasetus välisinvesteeringuile, avatud majandus, lihtne ja üheastmeline tulumaks, harmoneerumine Euroopa Liiduga, kaitsejõudude ülesehitus ja ressurss ning muidugi Eesti riigi ülesehitamine rahvusriigina.

Nimetatud poliitiliste saavutuste tõttu oleme praegu selgelt kiiresti kasvava majandusega demokraatlik riik, Euroopa Liidu ja NATO liige. Tulemus on imponeeriv, ent sellest ei piisa. Tööd on vaja teha demokraatia süvenemiseks, ühiskonna eetika ja moraali parandamiseks, soolise võrdõiguslikkuse tagamiseks, rahva taastootmisvõime taastamiseks.

Valitsusel on ideed otsas

Praegu aga ei toimu ühiskonna areng mitte poliitilise ideoloogia, vaid bürokraatliku juhtimise kaudu. Seda teed kaua edasi sammudes tarretume täiesti.

Minu hüpoteesi kohaselt saab meie ühiskonna areng toimuda ainult kas konservatiivsele maailmavaatele tuginedes või siis Eesti ühiskonda muutes mingi muu paradigma suunas.

Konservatism peab tähtsaks eetika, rahva ja perekonnaga seotud väärtusi. Väärtused on liim, mis hoiab ühiskonda koos. Väärtused on see, mille järgi me elame, aga mis tingimata ei pea olema seaduses või määruses kirjas. Mida rohkem väärtusi ja vähem seadusi, seda stabiilsem on ühiskond. Võrdluseks sobib näiteks paljude väärtustega Inglismaa, kus stabiilne demokraatlik ühiskond elab ilma kirjutatud põhiseaduseta.

Praeguse valitsuse dilemma on, et võim on käes, aga hästi ei tea, mida sellega peale hakata. Tahaks midagi muuta, aga mida? Valitsuse kande osa koosneb kahest liberaalsest erakonnast, üks on makse vähendav neoliberaalne, teine aga populistlik robinhoodlik liberaalne. Tulemuseks on maksude vähendamine, millega eiratakse konservatiivseid põhimõtteid — maksudega ei mängita.

Valitsusel on ideed otsas — kumm on tühi.

Ühinemise võlu

AIMAR ALTOSAAR

Isamaaliidu peasekretär

Eesti poliitikas paremale jäävad poliitilised jõud on taasiseisvumisajaga algusest olnud rohkem killustatud kui vasktiivajõud. Paremalt on alati olnud rohkem nii poliitilisi ideid kui ka tugevaid isiksusi-arvamusliidreid.

Tänu selgetele eesmärkidele on paremjõud suutnud kriitilistel hetkedel oma jõude alati koondata. Seetõttu saamegi praegu öelda, et kunagise valimisliidu Isamaa ja ERSP poolt Eesti poliitikat jõuliselt rahvuslike ja euroopalike väärtuste alusel juhtinud jõud on võitnud. Eesti on meie – Isamaaliidu ja Res Publica – nägu! Mis sellest, et vasakpopulistid ja endine kommunistlik nomenklatuur on aeg-ajalt võimule saanud – ideede ja paremate lahenduste puudumise tõttu on ka kõige õelamad oponendid olnud sunnitud astuma meie jälgedes.

Eesti poliitika selgineb

Eesti poliitika on viimase aasta jooksul selgenenud. Praeguses valitsuskooalisioonis on po-

liitilised jõud üksteist leidnud: Keskerakonda ja Rahvaliitu ühendab vasakpopulistlik "jaga ja valitse"-põhimõte, Rahvaliit ja Reformierakond tõrjuvad ühiselt ja visioonivabalt väikeettevõtlust ning suhtuvad riigivalitsemisse ülimalt pragmaatilisel ning Keskerakond ja Reformierakond on leidnud teineteist liberaalses internatsionaalis.

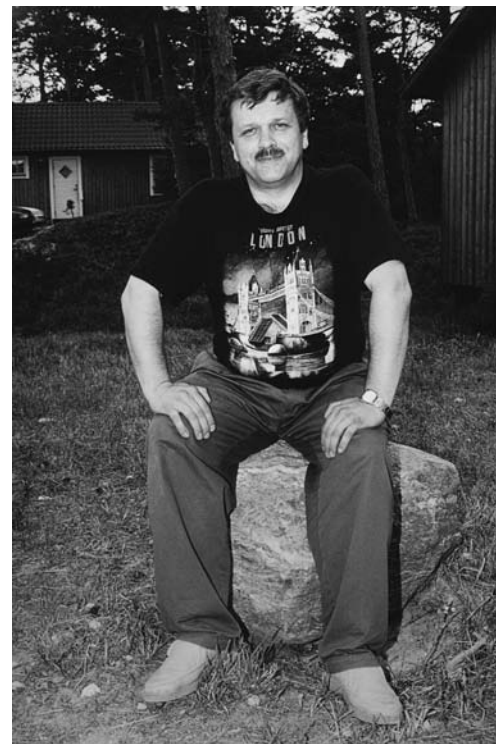
Rahvuslik-parempoolsed jõud on hakanud organisatsiooniliselt koonduma: aasta tagasi algas Põllumeeste Kogu ja Demokraatliku Erakonna lähenemine Isamaaliidule, mis on nüüdseks jõudmas nende erakondade liitumiseni Isamaaliiduga. Isamaaliidu ja Res Publica märtsis alanud liitumisprotsess on kulgenud väga hoogsalt ning ilma suuremate vastuoludeta, mis tõenäoliselt viib suure parementsristliku erakonna tekkele juba tänavu juunis.

Kord koju jõutakse

Esimest korda on Eestis kõik need jõud ühise mütsi all, kes tahavad näha Eestit ausa riigivalitsemise ja avatud majanduskeskkonnaga riigina, kus

hoolitakse kaaskodanikest ning kus võetakse tõsiselt isamaalisi väärtusi ja länelikke poliitilisi põhimõtteid. See ongi suurim ühinemise võlu: läbi- ja omaette pika poliitilise teekonna, olles nii mõningi kord teine teisel pool mõttelist rindejoont, jõuavad need erakonnad lõpuks koju. Arvestades iseseisvalt mõtlevate ja suure poliitilise kogemusega isikute hulka tekkinud erakonnas, võib ette näha tuliseid vaidlusi ja mõttevahetusi kõigis riigielu küsimustes. Ainult sellisel moel vastu võetud otsustest saabki riigile ja rahvale tulla reaalselt kasu.

Poliitika nõuab aina suuremat professionaalsust. Koondades Eesti parimad valdkonnaeks-

perdid tegema uue erakonna programmi ja uut valitsusprogrammi, peame olema võimelised andma Eesti arengule uue tõuke järgmiseks 10–15 aastaks. See on meie missioon ja kohustus rahva ees.

Elu võimalikkusest enne ja pärast ühinemist

SIIM-VALMAR KIISLER
Res Publica aseesimees

Eestis on viimased 4 aastat teutsenud kõrvuti kaks konservatiivset erakonda – Isamaaliit ja Res Publica. Mitte ainult kõrvuti, vaid osaliselt ka teineteist vastastikkult põrnitsedes. Ega see ole olnud Eestile uus olukord. Alles 1999. aastal kadus sellesarnase ilmavaatega Parempoolsete erakond pärast moondumist mõõdukateks ja sealt edasi arusaamatul kombel hoopis sotsideks. Ka varem on parentiival olnud lahknemisi, koondumisi ja ümberriistumisi.

Kui ühendus Res Publica otsustas erakonnaks muutuda, tõi see poliitikasse palju uusi inimesi, kes jagasid isamaaliitlastega ühtmoodi parempoolset ilmavaadet ja „valgeid“ väärtusi. Kindlasti tekitas see paljudes isamaaliitlastes küsimuse, miks need inimesed ei astunud (ei jäänud) Isamaaliitu, vaid valisid uue erakonna. Res Publica liikmed omakorda tundsid vajadust teha mõningaid asju Eestis teisiti kui seni ja olid mõneti umbusklikud ühe Eesti mõistes vana ja väljakujunenud erakonna tahtes ja võimalustes ennast ajaga koos muuta. Ilmselt oli konkurents Res Publica ja Isamaaliidu vahel vahepealseil aastail vältimatu. Paratamatult on ka praegu mõlema erakonna liikmeil peas küsimusi ja kahtlusi. Raske on

seniselt võitlusel avaliku arvamusel toetuse pärast ümber häälestuda eesmärgipärasele ühisele tegutsemisele.

Tundes isiklikult üsna hästi mõlemat erakonda, võin kindlalt, et Res Publical ja Isamaaliidul on palju rohkem ühist, kui üldiselt arvatakse. Mõlema erakonna liikmete enamusele on tähtis aus ja õiglane riigivalitsemine. Mõlema erakonna siseelus on esikohal mure meie rahva ja riigi pärast, mitte see, kuidas rohkem omi mehi riigiametitesse toppida. Alati on tähtsamad püsivad väärtused kui soov iga hinna eest võimul püsida. Seda on tõestanud mõlema erakonna juhitud valitsused, mis põhimõttelagedale riigivalitsemisele eelistasid opositsiooni minekut.

Selle poolest erineb tegevasti mitmest muust erakonnast, näiteks samuti paremal tiival tegutsevast Reformierakonnast.

Milline on tänapäeva Eesti?

Konservatiivile ei ole vaja selgitada, et majanduse ja palga kasv on vaid tööriistad moraalsema ühiskonna ja inimväärkuse kasvu tarvis. Aga moraali ja väärikust jääb praegu riigi juhtimises iga päevaga vaid vähemaks. Praegused võimul olevad erakonnad peavad poliitikat vaid raha ja ametihüvede jagamise kunstiks.

Selliste olude jätkumine tähendab eelseisvail valimistel seninägematut „rahalubamise ralli“ maksumaksja arvel.

Tõelistest probleemidest ei räägita ja inimeste tähelepanu juhitakse isikliku sissetuleku arvutamisele, tehes sellest prae-

gusaja Eesti tähtsaima probleemi.

Selle kõrval jääb liiga piiratuks rehkendada vaid võimalikke Isamaaliidu või Res Publica saavutatavaid Riigikogu kohti. Nagu nägime viimatiste kohalike valimiste tulemustest, ei ole kahjuks paljude mõistlike inimeste valik mitte tulude konservatiivide toetamine, vaid hoopis pettunult koju jäämine.

Majanduse ja palga kasv on vaid tööriistad moraalsema ühiskonna ja inimväärkuse kasvu tarvis

lageduse vastu. Jõud, mille seisukohtadel on nii tugev kaal, et tema sõnum jääb domineerima üle raharalli. Jõud, mille võitu usuvad ka skeptikud, kes muidu koju jääksid, kuid nüüd oma häälel mingit kaalu näevad.

Isiklikust kaotusest võib saada võit

Iga ühinemine on keeruline isiksuste ja isikutevaheliste suhete põimumise tõttu. Võib-olla peab keegi mingiks ajaks mõnest parteisisesest ametipostist loobuma, aga ainult sellega, et pikka aega olla veelgi tugevamal positsioonil. Üks paremaid näiteid selle kohta on ERSP ja Isamaa ühinemisest. Selle käigus loobusid mõlema erakonna liidrid kandideerimast ühenderakonna esimeheks. Võis öelda, et mõlemad justkui isiklikult kaotasid. Aga tagantjärele teame, et mõlemad poliitikud jõudsid hiljem olla ühendatud ja seetõttu palju tugevama erakonna esimehe ametis.

Paljudes Euroopa riikides ei ole konservatiivsetel jõududel

viimasel kümnendil just hiilgavalt läinud. Küll on selle põhjuseks olnud liigne killustatus, küll liidrite nappus, küll suutatus muutunud maailmas oma eesmärgi valijale arusaadavalt sõnastada. On siiski ka positiivseid näiteid. Soome Kokoomus sai oma pikaajalisest kriisist üle viimatiste presidendivalimiste ajal, mil nende kandidaat Sauli Niinistö küll ei võitnud, kuid suutis oma hooga ja sisulisi küsimusi püstitanud kampaaniaga raputada kogu ühiskonda ning panna avalikkuse kõnelema teemadel, millest juleti varem sosistada vaid kinniste uste taga.

Kindlasti on paljudel keelel küsimusi, kas liitumise ja kaasvate muudatuste tõttu „keegi neelab kellegi alla“. Ma ei näe kummalgi poolel sellist soovi. Aga kui kellelgi ka selline soov oleks, siis kummaski erakonnas tervikuna ei annaks nii kitsarinnaline käitumine tulemust. Tegemist ei ole sõpruskondlike või kambaparteidega. Mõlemas erakonnas on selge ideede võistlus ja sisemine vaade erinevus. Kummalegi erakonnale on võoras savisaarlik ainuvarumus, ja see tähendab, et ühenderakonna seisukohti kujundab ilmavaateline arutelu, mitte parteiline päritolu.

Just tugev haldussuutlikkus on parim täiendus ilmavaateli- ja järjekindlusele – ja vastupidis! Kumbki omadusi ei saa teisest „üle rullida“ ega seda asendada. Aga vaid need kaks omadust koos on alustala mõlema erakonna unistuse teoks- saamisele: moodustub konservatiivne rahvapartei, millega saaksid liituda seni poliitilist kõrvalle jäänud või sarnaste erakondade näaklemisest tüdinud kodanikud. See erakond koondab varsti üle 10 000 liikme, on aktiivselt tegev igas Eesti piirkonnas ning tal on reaalne võimalus pakkuda välja järgmine peaminister.